

RECHTBANK AMSTERDAM

Afdeling privaatrecht

zaaknummer / rolnummer: C/13/637316 / HA ZA 17-1083

Vonnis van 8 augustus 2018

in de zaak van

Eiser
wonende te
eiser,
advocaat mr. H. Loonstein te Amsterdam,

tegen

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid
AVROTROS,
gevestigd te Hilversum,
gedaagde,
advocaat mr. H.A.J.M. van Kaam te Amsterdam.

Partijen zullen hierna **Eiser** en AVROTROS worden genoemd.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding van 29 september 2017, met producties,
- de conclusie van antwoord van 17 januari 2018, met producties,
- het tussenvonnis van 25 april 2018,
- de akte aanvullende producties van 12 juni 2018 van **Eiser**, met producties,
- de akte aanvullende producties van 12 juni 2018 van AVROTROS, met producties,
- het proces-verbaal van comparitie van 26 juni 2018 met de daarin genoemde stukken.

1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

2.1. Op woensdag 22 maart 2017 heeft het televisieprogramma EenVandaag van AVROTROS in een vier minuten en 31 seconden durend item (hierna: het item) aandacht aan een op 23 maart 2017 te beginnen strafproces tegen tien Syriëgangers besteed. De uitzending van 22 maart 2017 was de op één na best bekeken uitzending van EenVandaag in de maand maart 2017 (1.407.000 kijkers) en staat op plaats 40 van de 100 best bekeken televisieprogramma's van de maand maart 2017.

2.2. Een aantal Syriëgangers woonde in Arnhem. Twee van hen (**A** en **B**) waren tot kort voor hun vertrek naar Syrië lid van de Arnhemse rapgroep Team Liefde.

2.3. **Eiser** is een Arnhemse rapper, die ook deel van de rapgroep Team Liefde uitmaakt.

2.4. In het item bespreekt een onderzoeker terrorisme en jihadisme de omstandigheden die een rol spelen bij de radicalisering van jongeren, zoals sociale banden, banale jeugd-vriendschappen en familiebanden van deze jongeren.

2.5. Op een drietal momenten in het item worden fragmenten getoond uit de videoclip Ramadan van de rapgroep Team Liefde. In deze clip zijn onder meer **Eiser**, **A** en **B** te zien. De gezichten van **A** en **B** komen geblurd in beeld. Het gezicht van **Eiser** komt ongeblurd in beeld.

2.6. Vanaf minuut 1:00 tot en met 1:10 worden beelden van de videoclip Ramadan getoond. Tijdens deze beelden is een voice-over te horen.

Tijdstip item	Tekst voice-over
01:00-01:02	-
01:02-01:04	Maar ineens verandert de rappende Arnhemmer (bedoeld is A .rb)
01:04-01:06	A en zijn vriend B
01:06-01:08	de bekeerling. hier samen op beeld.
01:08-01:10	raken steeds meer in de ban van twee

2.7. Tijdens het uitspreken van de tekst "maar ineens verandert de rappende Arnhemmer" is **Eiser** ook in beeld:

01:02

01:03

2.8. Tijdens het uitspreken van de tekst "**A** en zijn vriend **B**" komt het gezicht van **Eiser** groot in beeld:

01:04

01:05

2.9. Tijdens het uitspreken van de tekst “de bekeerling, hier samen op beeld,” worden de volgende beelden getoond:

2.10. **Eiser** heeft na de uitzending van EenVandaag op 22 maart 2017 om 21:46 uur een bericht op Facebook geplaatst:

“Ik ben op dit moment zeer down en teleurgesteld. (...) Er is namelijk vandaag een uitzending geweest bij EenVandaag over het feit dat “ik” de jongen ben van het liedje Ramadan die naar Syrië is vertrokken en daar waarschijnlijk een IS-strijder is met slechte bedoelingen. (...) En ik krijg heel veel boze, boze reacties en berichten van mensen die mij niet kennen, maar toch, hoe dun ook mijn profiel hebben gevonden onder een andere naam dan die bij EenVandaag, en waarschijnlijk via YouTube, via de videoclip Team Liefde – Ramadan, en mensen denken dat ik de terrorist ben, dat ik bij IS zit. Dat ik uit ene wijk hier uit Arnhem kom. Iedereen wordt weggeblurd behalve ik, het gaat blijkbaar volgens EenVandaag ben ik dus de terrorist”

2.11. **Eiser** heeft de dag na de uitzending van het item contact met de redactie van EenVandaag opgenomen en met verslaggever (hierna: **X**) gesproken.

2.12. Eveneens op 23 maart 2017 heeft de bedrijfsjurist van EenVandaag, mr. **Eiser**, een e-mailbericht gestuurd. Daarin staat, voor zover van belang, onder meer het volgende:

“De twee jongens in de clip die later naar Syrië zijn vertrokken zijn onherkenbaar in beeld gebracht, omdat het in de pers gebruikelijk is om verdachten in een strafproces onherkenbaar in beeld te brengen (met balk of blur). Daarbij hebben we duidelijk gemaakt in tekst dat juist de onherkenbaar gemaakte jongens naar Syrië zijn gegaan. Nergens wordt gezegd of gesuggereerd dat de jongens in de clip allemaal Syriëgangers zijn. De andere jongens, waaronder u, zijn met opzet NIET geblurred. Zou iedereen in de clip zijn geblurred, dan zou juist de suggestie kunnen ontstaan dat andere jongens, waaronder uzelf, in de clip wellicht ook als Syriëgangers worden gezien. Dat is een risico, omdat de clip gewoon vrij beschikbaar (en zonder blurr) op youtube staat. Sterker, u heeft de clip zelf ongeblurred op uw eigen website staan. (...) Tot slot begreep ik dat u vooral moeite had met het fragment in de clip dat als laatste getoond wordt. Zonder verdere verplichtingen zal de redactie bekijken of dit fragment vervangen kan worden.”

2.13. **Eiser**'s advocaat heeft op 24 maart 2017 een brief naar AVROTROS gestuurd met, voor zover van belang, onder meer de volgende inhoud:

*“In een recente uitzending besteedde u aandacht aan twee Syriëstrijders uit Arnhem. De ene Syriëstrijder was ene **A**, de andere was **B**. Om het leven van deze personen te*

illustreren maakte uit gebruik van een videoclip uit 2013 van Team Liefde waar deze personen, althans één van deze personen in voorkwam(en). De personen werden om u moverende redenen niet herkenbaar in beeld gebracht.

Dit gold echter niet voor de 'derde persoon' in de videoclip. Die derde persoon was cliënt. Cliënt werd herkenbaar in beeld gebracht. Hierdoor werd de suggestie gewekt dat cliënt

A . zou zijn. Dit door u in het leven geroepen misverstand heeft cliënt in velerlei opzicht enorm beschadigd.

Cliënt wordt benaderd door mensen die vertellen dat hij zichzelf moet opblazen. Cliënt wordt uitgemaakt voor 'vieze IS-strijder'. Nog veel meer reacties met deze strekking vallen hem ten deel. Ook financieel heeft de fout die op uw redactie is ontstaan verregaande consequenties. Cliënt is rapper en het gerezen misverstand kan ernstige nadelige financiële gevolgen hebben, ook voor andere ondernemingsactiviteiten van cliënt. (...)

Dit alles heeft u er niet van weerhouden om cliënt toch in beeld te brengen. Verder heeft u het om onduidelijke redenen niet nodig geacht om er reeds in de uitzending op te wijzen dat de herkenbare personen geen enkele relatie hadden met Syrië.

Gelet op het bovenstaande moge ik u verzoeken om mij (...) te bevestigen dat u het door u in het leven geroepen misverstand in een eerstvolgende uitzending publiekelijk zult rechtzetten."

2.14. Aan het einde van de uitzending van EenVandaag op vrijdag 24 maart 2017 heeft de presentatrice de volgende tekst uitgesproken:

"Afgelopen woensdag hebben wij een reportage uitgezonden over Syriëgangers. Daarin zijn fragmenten te zien van een muziekclipje. Mocht de indruk zijn ontstaan dat de personen die in dat clipje herkenbaar in beeld zijn ook Syriëgangers zijn of daarbij betrokken zijn geweest, wijzen wij erop dat dat onjuist is."

2.15. Op maandag 27 maart 2017 heeft *Eiser*'s advocaat AVROTROS gesommeerd een nadere rectificatie uit te zenden waarbij *Eiser* in beeld zou komen. AVROTROS heeft dit geweigerd. Wel heeft AVROTROS het item op haar website eerst aangepast en vervolgens geheel van de website van EenVandaag verwijderd. Het item is niet meer via de website van AVROTROS, EenVandaag en/of de NPO-website Uitzending Gemist te bekijken.

2.16. Bij dagvaarding van 13 april 2017 heeft *Eiser* tegen AVROTROS een kort geding aangespannen, waarin hij een nadere rectificatie eiste. De voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland, locatie Lelystad, heeft *Eiser*'s vordering bij vonnis van 17 mei 2017 afgewezen en daarbij onder andere overwogen:

*"Een en ander tegen elkaar afwegend, komt de voorzieningenrechter hier, mede het gezag dat aan het programma EenVandaag mag worden toegekend, tot het oordeel dat Avrotros onvoldoende heeft gedaan om de bedoelde suggestie en de daarvan voor *Eiser* te vreezen nadelige gevolgen te vermijden. Evenwel is voor het oordeel dat de gevorderde rectificatie toewijsbaar is, tevens noodzakelijk de onder 3.4 genoemde rectificatie van 24 maart 2017 mee te wegen. De afweging omtrent de vordering valt, aldus verstaan, in het voordeel van Avrotros uit."*

2.17. Bij e-mail van 30 maart 2017 heeft de werkgever van *Eiser* aan de advocaat van *Eiser* bericht:

"Van mijn werknemer, *Eiser* begreep ik dat uw kantoor graag een samenvatting per mail wilt ontvangen van ons gesprek met *Eiser* gister. *Eiser* had bij ons een functie als zakelijke accountmanager in de buitendienst, voor deze functie is hij het gezicht van ons bedrijf en bezoekt hij onze klanten. Wij zijn na het zien van de aflevering van *Ivandaag* uiteraard geschokt en wij weten ook dat *Eiser* niet zo een persoon is. Helaas geldt dat niet voor de klanten die *Eiser* voor zijn functie moet bezoeken en er zou bij hun verwarring kunnen ontstaan of wantrouwen. Iedereen binnen het bedrijf praat over wat er gaande is na de aflevering dus wij willen voorkomen dat dit ook bij de klanten gebeurt. Vandaar dat wij hebben besloten om *Eiser* terug te trekken uit zijn functie omdat hij nog in zijn maand proeftijd zit van zijn (vaste onbepaalde tijds contract). Hij deed zijn werk uitstekend en privé is het een prima jongen, zakelijk gezien willen wij het risico niet nemen vandaar dat wij ervoor kiezen om hem direct terug te halen naar een binnendienst functie, in ieder geval voor dit jaar tot het volledig uit de lucht is."

2.18. De kwestie heeft veel media-aandacht gekregen. Er zijn diverse artikelen over geschreven en *Eiser* is zelf verschenen in diverse praat- en actualiteitenprogramma's om over de gevolgen van de uitzending te spreken. *Eiser* is geïnterviewd door de Gelderlander, was live te zien bij Omroep Gelderland en is geïnterviewd voor het radioprogramma "De Nieuws B.V." Bij al deze optredens heeft *Eiser* benadrukt dat hij geen Syriëganger is.

2.19. Enkele weken na de uitzending van het item heeft *Eiser* een track gemaakt getiteld 'Niets is wat het lijkt'. Deze door *Eiser* op zijn YouTube kanaal geplaatste track gaat over de door *Eiser* ondervonden negatieve gevolgen van de uitzending van het item (onder meer het krijgen van anonieme telefoontjes, beschuldigingen en doodwensingen) alsmede de weigering van AVROTROS om een nadere rectificatie te plaatsen.

3. Het geschil

3.1. *Eiser* vordert dat de rechtbank bij uitvoerbaar bij voorraad te verklaren vonnis voor recht zal verklaren dat de in het lichaam van de dagvaarding bedoelde gedragingen van AVROTROS een onrechtmatige daad jegens *Eiser* opleveren en dat AVROTROS voor de door *Eiser* geleden schade, op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet, aansprakelijk is, kosten rechtens.

3.2. *Eiser* legt aan zijn vordering ten grondslag dat AVROTROS hem, door hem in het item van *EenVandaag* door het tonen van een videoclip van zijn rapgroep Team Liefde herkenbaar in beeld te brengen, – ten onrechte – met Syriëgangers heeft geassocieerd. Daarmee heeft zij jegens hem gehandeld in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Bij het tonen van de videoclip, in ieder geval het deel waarop *Eiser* in beeld was, had AVROTROS geen redelijk rechtens te respecteren belang. Bovendien geschiedde dat zonder *Eiser*'s toestemming. *Eiser* heeft als gevolg hiervan schade geleden, onder meer door de wijze waarop hij met opmerkingen is geconfronteerd. Voorts heeft zijn werkgever hem naar aanleiding van de uitzending van het item van de buiten- naar de binnendienst overgeplaatst en is hij daardoor aanzienlijk minder gaan verdienen. AVROTROS is aansprakelijk voor de schade.

3.3. AVROTROS voert verweer.

3.4. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. Bij de beantwoording van de vraag of AVROTROS door het item uit te zenden een onrechtmatige daad heeft gepleegd, staan twee maatschappelijke belangen tegenover elkaar. Het ene is het belang van AVROTROS bij de uitingsvrijheid, zoals neergelegd in artikel 10 lid 1 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). De uitingsvrijheid, in het bijzonder de persvrijheid, brengt mee dat AVROTROS in haar uitzendingen aandacht moet kunnen besteden aan gebeurtenissen van maatschappelijk belang. Het andere is het belang van *Eiser* bij de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer, in het bijzonder zijn reputatie.

Op het recht op uitingsvrijheid kan slechts inbreuk worden gemaakt, indien deze inbreuk bij wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is, bijvoorbeeld ter bescherming van de goede naam en rechten van anderen (artikel 10 lid 2 EVRM). Van een beperking die bij de wet is voorzien, is sprake, wanneer de uitlatingen van AVROTROS onrechtmatig in de zin van artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn, bijvoorbeeld omdat zij een ongeoorloofde inbreuk op *Eiser*'s reputatie maken.

4.2. Voor de vaststelling welk recht – het recht op vrije meningsuiting of het recht ter bescherming van de reputatie – in dit geval zwaarder weegt, moeten de wederzijdse belangen worden afgewogen. Welk van deze belangen de doorslag behoort te geven, hangt van de concrete omstandigheden van het geval af. Relevant zijn onder meer (i) de aard van de gepubliceerde uitlatingen en de ernst van de te verwachten gevolgen voor degene op wie de uitlatingen betrekking hebben; (ii) de ernst – gezien vanuit het algemeen belang – van de misstand die aan de kaak wordt gesteld, of van het onderwerp waarvoor aandacht wordt gevraagd; (iii) de mate waarin de uitlatingen steun in het beschikbare feitenmateriaal vinden; (iv) de totstandkoming en de inkleeding van de uitlatingen; (v) het gezag dat het medium dat de uitlatingen publiceert, geniet, en (vi) de maatschappelijke positie van de betrokken persoon. Niet alle omstandigheden wegen even zwaar.

4.3. Voorop staat dat de processen tegen Syriëgangers onmiskenbaar van publiek belang zijn. Onderdeel daarvan is de achtergrond van degenen die, na te zijn geradicaliseerd, naar Syrië zijn gegaan om daar aan de zijde van Islamitische Staat (IS) strijd te voeren. De videoclip Ramadan van Team Liefde bood een goed beeld van *A* en *B* als twee gewone rappers, die vervolgens in Syrië bleken te zijn. Mede nu deze videoclip vrijelijk op YouTube zichtbaar was, kon AVROTROS daaruit putten om de kennelijk plotselinge en onverwachte radicalisering van *A* en *B* te illustreren.

4.4. De videoclip Ramadan brengt behalve *A* en *B* echter ook andere personen, die niet naar Syrië zijn gegaan, in beeld, zoals *Eiser*. AVROTROS moest dus beslissen op welke wijze zij bij het tonen van deze beelden onderscheid tussen de beide categorieën zou maken. Zij heeft ervoor gekozen *A* en *B* geblurd te tonen en daarbij de in de media gebruikelijke handelwijze voor verdachten toegepast. Gevolg was dat *A* en *B* niet, maar anderen, onder wie *Eiser*, wel (onmiddellijk) herkenbaar waren.

4.5. AVROTROS stelt dat de handelwijze die zij heeft toegepast, in de journalistiek gebruikelijk en overigens algemeen bekend is. Dit laatste zal mogelijk het geval zijn bij niet-journalisten die de journalistiek in al haar aspecten (intensief) volgen, maar niet bij het algemene publiek, en evenmin in de kringen waarin *Eiser* verkeert. Kijkers zullen wellicht hebben begrepen dat de geblurde gezichten die van *A* en *B* waren en de niet-geblurde gezichten aan anderen toebehoorden. Zij zullen daaruit echter niet hebben afgeleid dat de personen wier gezichten niet waren geblurd, zonder meer behoorden bij personen die niet naar Syrië waren gegaan. Daarbij komt dat in het item ook de gezichten van enkele vrouwen en kinderen onherkenbaar zijn gemaakt. AVROTROS had de onduidelijkheid kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door in het item of bij de begeleiding daarvan uit te leggen wie zij had geblurd en waarom. Dat heeft zij echter niet gedaan.

4.6. Mede gezien het gezag dat aan EenVandaag mag worden toegekend, is de conclusie daarom dat AVROTROS ter gelegenheid van het uitzenden van het item onvoldoende heeft gedaan om te voorkomen dat *Eiser* met de Syriëgangers werd geassocieerd. Zij heeft, door herkenbare beelden van *Eiser* in het item op te nemen zonder daarin zijn positie als niet-Syriëganger duidelijk te maken, dan ook in beginsel onrechtmatig tegen hem gehandeld. Dat *Eiser*'s naam in het item niet wordt genoemd, maakt dat niet anders. De vraag is of andere omstandigheden tot de conclusie leiden dat van een onrechtmatige daad in de zin van art. 6:162 BW niettemin geen sprake is.

4.7. AVROTROS heeft aan het eind van de uitzending van EenVandaag van 24 maart 2017, dus twee dagen na de uitzending van het item, een rectificatie geplaatst. Daarin heeft zij op duidelijke wijze verklaard dat personen die in het item herkenbaar in beeld waren gebracht, geen Syriëgangers waren. Verder heeft *Eiser* zelf meermalen de publiciteit gezocht, door het plaatsen van een filmpje op Facebook op avond van de uitzending en door zijn medewerking aan interviews, waarover diverse media vervolgens weer hebben bericht. Voorts staat de videoclip waaruit AVROTROS voor het item heeft geput, reeds sinds juli 2013 op YouTube en zijn *A* en *B* al in november 2014 naar Syrië betrokken. Ook hebben diverse andere media in een enkel geval onder verwijzing naar de videoclip, voorafgaand aan de uitzending van het item van EenVandaag, over de naar Syrië vertrokken Syriëgangers bericht. Ten slotte valt uit de door *Eiser* overgelegde (negatieve) commentaren niet af te leiden dat deze rechtstreeks het gevolg van de uitzending van EenVandaag van 22 maart 2017 zijn. Aan dit alles doet de "degradatie" door *Eiser*'s werkgever niet af. Het had op *Eiser*'s weg gelegen hiertegen bezwaar te maken, temeer nu hij, onder andere wijzend op de rectificatie door AVROTROS, duidelijk had kunnen maken dat hij in het item van EenVandaag niet als Syriëganger werd aangemerkt.

4.8. Al deze omstandigheden, in onderling verband en samenhang beschouwd, leiden tot de gevolgtrekking dat van een onrechtmatige daad van AVROTROS tegen *Eiser* geen sprake is. Dat brengt mee dat de vordering van *Eiser* zal worden afgewezen.

4.9. *Eiser* zal, als de in het ongelijk gestelde partij, in de kosten van dit geding worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van AVROTROS worden begroot op:

- griffierecht	618,00
- salaris advocaat	904,00 (2,0 punten x tarief € 452,00)
Totaal	€ 1.522,00

5. De beslissing

De rechtbank

- 5.1. wijst de vorderingen van Eiser af;
- 5.2. veroordeelt Eiser in de proceskosten, aan de zijde van AVROTROS tot op heden begroot op € 1.522,00;
- 5.3. verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen door mr. W.F. Korthals Altes en in het openbaar uitgesproken op 8 augustus 2018.

UITGEGEVEN VOOR GROSSI
De griffier van de
Rechtbank Amsterdam